

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 24293/2023
08.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Марине Милановић и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Силвио Хорват адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 202/2022 од 02.03.2023. године, на седници одржаној 08.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 202/2022 од 02.03.2023. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 202/2022 од 02.03.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 220/21 од 10.06.2022. године у ставовима првом и трећем изреке, тако што се одбија тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му исплати износ од 36.603,26 динара са законском затезном каматом од 08.06.2020. године до исплате и да му накнади трошкове поступка у износу од 67.500,00 динара.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да накнади туженој трошкове поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 8 дана од пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 220/21 од 10.06.2022. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу плати износ од 36.603,26 динара са законском затезном каматом од 08.06.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца за законску затезну камату на износ од 36.603,26 динара, од 17.12.2013. године до 08.06.2020. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 67.500,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 202/2022 од 02.03.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена

пресуда у ставовима првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

По оцени Врховног суда, испуњени су услови из члана 404. ЗПП за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе по питању одговорности Републике Србије за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа који су без њихове кривице остале неизвршене и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским приватним капиталом. Стога је одлучено као у првом ставу изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20) и нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде из члана 407. став 1. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 15.05.2012. године над привредним друштвом АД „Навип“ Београд отворен је стечајни поступак, у коме је тужилац пријавио своје потраживање. Закључком о листи утврђених потраживања од 17.12.2013. године, потраживање тужиоца је признато у укупном износу од 36.603,26 динара, у трећем исплатном реду. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 223/19 од 18.02.2019. године усвојен је приговор тужиоца и утврђено да је у поступку који се води пред Привредним судом у Београду под бр. Ст 268/2012 повређено његово право на суђење у разумном року. Тужилац у стечајном поступку није наплатио своје потраживање. Из изјашњења стечајног управника од 30.09.2020. године утврђено је да је "Навип" а.д. Београд у стечају приватизован по Закону о својинској трансформацији (решењем Министарства за привреду и приватизацију од 02.11.2001. године, о чему је издата потврда Министарства привреде 023-02-00721/2017-05). Из потврде Агенције за привредне регистре од 11.03.2022. године утврђено је да је решењем од 09.06.2005. године АД "Навип" преведен у Регистар привредних регистара и да је истим решењем као оснивач регистрован акцијски капитал са уделом од 100%. Према изјашњењу стечајног управника од 14.03.2022. године на дан покретања стечајног поступка над "Навип" а.д. Београд дана 15.05.2012. године структура капитала је 100% акцијски капитал и није било промена у структури капитала.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев позивајући се на одредбе чланова 4, 22 став.1 и 33 став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 155. и 172. ЗОО и члана 58. Устава РС, закључујући да је Република Србија објективно одговорна за материјалну

штету изазвану повредом права на суђење у разумном року насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа који су без њихове кривице остале неизвршене и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом. Оценили су одговорност тужене произлази из тога што је стечајни дужник основан као друштвено предузеће решењем Владе НР Србије бр. 108 од 06.04.1950. године те чињеница да је друштвено предузеће приватизовано није од утицаја на одговорност тужене која се законом обавезала да врши надзор над поступцима приватизације.

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

У конкретном случају, тужилац није био у могућности да у стечајном поступку који је отворен 15.05.2012. године наплати своје потраживање према свом послодавцу, за којег је утврђено да је приватизован по Закону о својинској трансформацији 02.01.2001. године, са стопостотним акцијским уделом и регистрованим акцијским капиталом, које се у већинском делу налази у власништву физичких лица, те се не ради о предузећу са претежним друштвеним капиталом како неправилно закључују нижестепени судови јер из свих цењених и изведених доказа произлази да је да је структура капитала на дан покретања стечајног поступка била 100% акцијски капитал (и то још од 09.06.2005. године према потврди АПР).

По оцени Врховног суда, правило о објективној одговорности Републике Србије, примењено на случај накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, не значи да је утврђењем повреде тог права тужилац стекао право на накнаду имовинске штете коју је тужена дужна да му надокнади. Услов за одговорност тужене у конкретном случају је постојање узрочно-последичне везе између рада њених органа и настале штете у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. Поред тога, тужилац у току овог парничног поступка није доказао на основу члана 231. ЗПП да би новчани износ добијен продајом стечајног дужника, био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања које је сврстано у трећи исплатни ред у смислу члана 54. Закона о стечају и да је код такве позитивне имовинске способности, искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа за које одговара тужена, изостало потпуно намирење тужиоца у стечајном поступку. Према закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. Према допуњеном закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године (којим

је допуњен наведени закључак) у погледу извршних дужника физичких и правних лица који не спадају у наведену категорију, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед наплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате, те у конкретном случају није остварен услов за одговорност Републике Србије, јер тужилац није доказао да је могао да се наплати из новчаног износа добијеног продајом покретних и непокретних ствари стечајног дужника, односно продајом стечајног дужника као правног лица, те да би тај износ био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања и да је изостало потпуно намерење тужиоца у стечајном поступку искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа за које одговара тужена.

Због тога су нижестепене пресуде преиначене, тако што је одбијен тужбени захтев, па је на основу члана 416 став 1. ЗПП, одлучено као у другом ставу изреке.

Туженој која је успела у поступку по ревизији и определила ревизијске трошкове, применом члана 165. став 2. у вези члана 154. ЗПП, признати су трошкови овог поступка. Висина трошкова одмерена је применом важеће Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката у висини од 18.000,00 динара на име награде за састав ревизије.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић